

OBSAH

1 Úvod	9
2 Cíle a úkoly výzkumu	11
3 Přehled poznatků	12
3.1 Typy tělesné stavby.....	12
3.2 Somatotyp a motorická výkonnost u dětí a mládeže.....	13
3.3 Kategorie somatotypů dětí ve vztahu k motorické výkonnosti.....	20
4 Metodika	26
4.1 Charakteristika souboru a organizace výzkumu	26
4.2 Antropometrie	27
4.2.1 Definice antropometrických rozměrů	28
4.2.2 Měření kožních řas.....	28
4.2.3 Antropometrický somatotyp podle adaptace Heath–Carter	30
4.2.4 Frakcionace hmotnosti těla podle Matiegkových rovnic	35
4.3 Motorické testy	35
4.3.1 Hodnocení motorické výkonnosti	36
4.4 Statistické zpracování a vyhodnocení výsledků	37
5 Výsledky a diskuse	38
5.1 Tělesná výška a hmotnost chlapců a dívek.....	38
5.2 Somatotyp a motorická výkonnost	45
5.2.1 Základní rozdělení somatotypů chlapců a dívek.....	45
5.2.2 Analýza somatotypů v kategoriích A, B, C, D a E.....	62
5.2.3 Průměrný somatotyp kategorie A, B, C, D a E	69
5.2.4 Problematika zařazování probandů do kategorie somatotypů A, B, C, D a E.....	73
5.2.5 Somatická charakteristika kategorií somatotypů A, B, C, D a E chlapců.....	75
5.2.6 Somatická charakteristika kategorií somatotypů A, B, C, D a E dívek.....	80
5.2.7 Motorická výkonnost chlapců a dívek v kategoriích somatotypů A, B, C, D a E.....	85
5.3 Vztah somatických parametrů k motorické výkonnosti chlapců a dívek ve věku 7 až 15 let.....	91
5.3.1 Vztah tělesné výšky, hmotnosti a jednotlivých komponent somatotypu k motorické výkonnosti.....	91
5.3.2 Vztah procentuálního podílu korigovaných tělesných frakcí podle Matiegky k motorické výkonnosti.....	100

5.4	Hodnocení motorické výkonnosti chlapců a dívek v jednotlivých kategoriích somatotypů A, B, C, D a E ve vybraných testech podle norem UNIFITTESTU (6–60)...	109
5.4.1	Hodnocení v testu skok daleký z místa odrazem snožmo	110
5.4.2	Hodnocení v testu člunkový běh 4 × 10 m	114
5.4.3	Hodnocení chlapců v testu shyby a dívek v testu výdrž ve shybu	118
5.5	Hodnocení motorické výkonnosti chlapců a dívek v kategoriích somatotypů A, B, C, D a E v motorických testech podle pětistupňové normy	121
5.5.1	Hodnocení v testu běh na 50 m	122
5.5.2	Hodnocení v testu člunkový běh 4 × 10 m	128
5.5.3	Hodnocení v testu leh-sed s otáčením trupu za 2 minuty	134
5.5.4	Hodnocení v testu distanční běh	139
5.5.5	Hodnocení v testu výdrž ve shybu	145
5.5.6	Hodnocení v testu opakované shyby	151
5.5.7	Hodnocení v testu skok daleký z místa odrazem snožmo	154
5.5.8	Hodnocení v testu hod těžkým míčem obouruč	160
5.5.9	Hodnocení celkové motorické výkonnosti	166
6	Závěr	175
7	Souhrn	179
8	Summary	186
9	Literatura	194
10	Přílohy	201

k určitému typu sportovního výkonu. Pozornost je kromě jiného také zaměřena na odhalení předpokladů pro úspěšnou fyzickou jedince v určitém sportovním odvětví a dosahování co nejlepšího sportovního výkonu. Cílem je, aby činnost posuzovaného jedince k úspěšné činnosti byly odhaleny co nejlépe tak, aby mohly být objektivně rozvíjeny. Řešení tohoto problému není snadné, protože původně se poznání využívá morfologických, fyziologických, motorických, psychických, technických, taktických a dalších faktorů, které v konečném důsledku ovlivňují strukturu sportovního výkonu.

Od 80. let minulého století se v naší pozornosti v této oblasti zaměřuje na poznání vztahu motorické výkonnosti sportovců v určité sportovních specializaci a jejich tělesné konstituce, stanovené tzv. antropometrickým somatotypem. Sportovní typologie se snažila objasnit, které vlastnosti tělesné stavby nejvýrazněji ovlivňují a přispívají jedince v příslušném sportovním odvětví s cílem využít těchto poznání k výběru sportovních talentů.

Typologické snahy vedly k vytvoření „charakteristického“ konstitučního typu, který by reprezentoval konkrétní sportovní specializaci a byl pro danou sportovní specializaci potenciálně nejvhodnější. Poznatky vychází ze somatodiagnostiky sportovní populace, která prošla určitou výkonnostní selekcí a přispěl na ni dlouhodobě řízený tréninkový proces, ovlivňující změny tělesné stavby s cílem dosáhnout co nejlepšího sportovního výkonu v příslušném sportovním odvětví.

Poznatky sportovní typologie se odborníci snaží uplatnit i u nepostupující populace v vělovýchovném procesu a předpovíat do určité míry pohybový potenciál daného jedince již v období předškolního, ale především však mládežního a staršího školního věku na základě určení jejich konstitučních předpokladů pro daný typ sportovní specializace. Řešení tohoto problému předpokládá poznání nejen somatických předpokladů, ale i začátku motorické výkonnosti a konstituce v průběhu ontogenetického růstu a vývoje jedince v době, kdy dochází k největším změnám. Z tohoto pohledu je nutné být v úvahy, že somatický a motorický vývoj neprobíhá rovnoměrně. Růst a zrání jsou ve vzájemném vztahu s tělesnou rovnováhou, skladou a proporcemi těla a ve vzájemné interakci spolupůsobí na motorickou výkonnost.